

Doporučení Rekonstrukce státu k řešení situace s neveřejnými zakázkami společnosti ČEPRO

Vydáno dne 19. 1. 2021

Praxi nákupů mimo režim zákona o veřejných zakázkách, které jsou realizovány podnikem ČEPRO, a.s. považujeme za příklad selhání systému kontrol, který má hlídat hospodárnost nakládání s majetkem České republiky. Přijmeme-li tvrzení společnosti ČEPRO, že tyto nákupy jsou právně v pořádku, pak ve srovnání s jinými nákupy státu nepodléhají elementárním požadavkům na transparentnost a nediskriminaci, nepřezkoumává je ÚOHS ani nezávislý audit, jejich výsledky nejsou uveřejněny v registru smluv. Konečně se na ně také nevztahuje ani zákaz nákupů od členů vlády plynoucí ze zákona o střetu zájmů (tzv. “Lex Babiš”). Problém tak byl odhalen spíše náhodou, a se značným zpožděním.

Taková praxe by byla akceptovatelná u podniku orientovaném pouze na zisk s jasně nastavenou a tržně orientovanou vlastnickou politikou. Vyhnout se zadávání dle pravidel zákona ale nemůže strategický podnik, který stát nenechá nikdy ekonomicky padnout a který slouží (byť jen zčásti) veřejnému zájmu. Byť v tomto směru vláda ČR nedávno učinila jisté pozitivní kroky schválením první verze vlastnické politiky státu, ty zdaleka nejsou postačující. Stávající stav vede k neférovým podmínkám na trhu a je pravděpodobně nejen z pohledu neziskových organizací, ale i judikatury Evropského soudního dvora a Nejvyššího správního soudu v rozporu s českými i evropskými předpisy.

Žádáme proto nápravu současné situace v nákupech společnosti ČEPRO, ale hlavně systémová řešení, která by podobným situacím předcházela i do budoucna u jiných firem. Požadujeme po vládě realizaci následujících kroků:

1) Zajistit, aby Evidence skutečných majitelů poskytovala úplné a důvěryhodné informace, které zadavateli postačí k rozhodnutí zda vyloučit či nevyloučit uchazeče z důvodu střetu zájmů. ČEPRO i další zadavatelé jsou dnes tlačeni do složité role arbitra vlastnických vztahů (nejen firem Agrofertu), tu jim stát musí maximálně ulehčit poskytnutím spolehlivé evidence.

2) Vyjasnit do budoucna, zda ČEPRO a další státní firmy jsou veřejným zadavatelem. S ohledem na dosavadní judikaturu je třeba jasně definovat směřování firmy - vlastnické politiky, cílů a odměňování managementu. ČEPRO teoreticky nemusí být veřejným zadavatelem, pak ale musí být jasněji odstriženo od státních vlivů, případně rozděleno do více společností na ty, které jsou jen “for-profit” a nemusí zadávat veřejné zakázky, a na ty, které si stát drží ze strategických důvodů a které zadavateli veřejných zakázek jsou. To zatím neplatí. Vlastnická politika státu z roku 2020 ČEPRO naopak označuje za strategický podnik, který v principu má plnit cíle státu a být úkolován svým vlastníkem - Ministerstvem financí.

V tomto směru podáváme podnět na ÚOHS, jehož posouzení situace by se mělo stát návodem pro budoucí nastavení vlastnických politik státu jak u ČEPRO, tak i u dalších státních a samosprávných firem.

3) Umožnit nezávislou kontrolu NKÚ ve státních firmách

Je třeba, aby konkrétní nákupy ČEPRO prověřil nezávislý audit. Státu slouží k nezávislé kontrole hospodárnosti, účelnosti a efektivity vynakládání veřejných peněz NKÚ. V ČEPRO by jeho kontrola měla prověřit, zda nákupy mimo režim zákona o zadávání veřejných zakázek probíhají nediskriminačně a za tržní ceny.

Za platformu protikorupčních organizací Rekonstrukce státu,

Jiří Skuhrovec, Econlab z.s.

Marek Zelenka, Oživení o.s.

Pavel Franc, Frank Bold z.s.

Michal Bláha, Hlídač státu, z.ú.

Oldřich Kužílek, Otevřená společnost o.p.s.